

ZADATAK ZA PISANJE ŠKOLSKOGA ESEJA

Miroslav Krleža, *Povratak Filipa Latinovicza*

Leži pod njegovim nogama ogroman čađavi velegrad u oblaku čađe i dima, u polusutonu februarском, i to je ta toliko razvikana Evropa, ta zlatna blagoslovljena zemlja, s modrim toplim južnim zatonima gdje cvatu naranče, i s tim sjevernim strašnim čađavim tvrđavama gdje boluju djeca od angine, a po mokrim ulicama se vuku škrofulozne¹ djevojke. “Kako su žalosne sadrene Hygieje po prašnjavim ljekarničkim izlozima! Kao lim dječjih igračkа, tako su tanke i prozirne i besmislene sve ograde ljudskih shema, kojima se ljudi ograđuju od životne istine i od istinite životne stvarnosti. To su zapravo sve pločice dječjih igračkа, religija, božićnih bedastoća, idila koje uznose kult čiste laži, a iza svega proviruje roba: kupujte margarin, čokoladu, naranče, vaniliju, sukno, gumije! Ljudi su izmislili tapete, sagove, parkete, cijevi s ugrijanom vodom, staklena vrata, zlatne ribice, kaktuse i čitave izloge knjiga po svojim stanovima, koje nitko ne čita. Ljudi su nagomilali pod svojim krovovima kitajsku majoliku², akvarele, damastne stolnjake, svilene čarape, krzna i dragulje. Ljudi lakiraju svoje nokte kao perverzni istočnjaci, kupaju se u mramornim kupaonicama, voze se u ugrijanim kočijama, piju gorke želučane likere, ali pojma zapravo nemaju što je to životna stvarnost i kako bi trebalo živjeti?”

Sve češće i sve intenzivnije javljala se u posljednje vrijeme u Filipu misao, kako bi bilo da se otkine od sve te čađe i od tog smrada i da otputuje kući u Panoniju, gdje nije bio već davno. Da proživi dolje kod majke na kostanjevečkom vinogradu jednu jesen, bogatu, mirnu, vinorodnu! “Mračna tintasta jugovina, blijeda mjesečina, mlačna noć s dalekim titranjem luči u dolini. Crne krošnje hrastova na raskršćima, uznemirene zvjezdane niti iza maglenih mrlja, a gdje gdje u dalekim vinogradima po koji osamljeni pucanj, što se onda dugo razlijeva jarugama i poljima i nestaje u jarku kod mlina kao daleka grmljavina. Tišina u polju. Gdje gdje se čuje po koji list kukuruza kako se maknuo, kao da je prošla žena sa štirkanom podsuknjom preko staze i šušnula preko brvna. Teku vode kaljave, blatne, panonske i klokoću pod mostovima, a raspeto tijelo visi pod topolom nijemo, plehnato, pod drvenim krovicem sa papirnatim cvijećem pod staklom u škrinjici, kao u staklenom lijesu: tu je čitavo poslijepodne plakao jedan slijepac s harmonikom, a sada je tiho i nema nikoga. Spava Panonija i nema čađe, ni jurnjave, ni živaca. Ondje su noći tihe kao ugasla lula: bez svjetala, bez dima, bez čađe.

¹ *škrofulozan* – otečenih vratnih limfnih žlijezda

² *kitajska majolika* – kineska keramika

Smjernice

- Predstavite poetiku romana *Povratak Filipa Latinovicza*.
- Portretirajte lik Filipa Latinovicza na temelju djela u cjelini.
- Interpretirajte polazni tekst.
- Povežite lik Filipa Latinovicza sa sličnim književnim likovima.
- Obrazložite svoje tvrdnje.